

Statsråd Tord Lien
Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Agder Energi AS
Post: Postboks 603 Lundsiden, 4606 Kristiansand
Besøk: Kjøita 18, 4630 Kristiansand

Telefon: 38 60 70 00
Telefaks: 38 60 70 01
Kundetelefon:
E-post: firmapost@ae.no

Org nr.: NO 981 952 324 MVA
www.ae.no

DERES REF.:

VÅR REF.:
457618/v2

DATO:
18.09.2014

INNSPILL TIL ENERGIMELDINGEN - FRA AGDER ENERGI

Agder Energi viser til den planlagte stortingsmeldingen om "*en helhetlig energipolitikk, hvor energiforsyning, klimautfordringer og næringsutvikling sees i sammenheng*".

En helhetlig energipolitikk bør legge til rette for at kraftnæringen drives på en samfunnsmessig rasjonell måte, med rammevilkår som sikrer at det iboende økonomiske verdiskapingspotensialet som ligger i denne næringen, kan foredles og hentes ut.

Agder Energi foreslår:

- *Energimeldingen bør anerkjenne kraftnæringen som en selvstendig næring som representerer en betydelig økonomisk verdiskaping for Norge, i tillegg til kraftnæringens samfunnsrolle som samfunnskritisk infrastruktur.*
- *Hovedvirkemiddelet på veien mot lavutslippssamfunnet bør være å sette en pris på klimagassutslipp som gir de utslippsreduksjonene som er nødvendig for å sikre en bærekraftig utvikling.*
- *Det norske kraftsystemet bør integreres raskere i det europeiske kraftsystemet og i de europeiske energi- og effektmarkedene, med flere mellomlandsforbindelser og økt markedsadgang.*
- *Det bør tilrettelegges for økt bruk av elektrisitet i flere sektorer, herunder industrien, petroleumssektoren, transportsektoren og byggsektoren.*
- *Stortingsmeldingen bør adressere det betydelige kapitalbehovet kraftnæringen står ovenfor, det offentlige eieransvaret for å finne løsninger, og instrumenter som kan ivareta dette.*
- *Det bør tilrettelegges for en restrukturering der det etableres flere større, mer robuste og mer konkurransedyktige regionalt forankrede kraftselskaper, til fordel for samfunnet og forbrukeren.*

1. Om Agder Energi

[Agder Energi](#) foredler og forvalter fornybar energi. Konsernets virksomhet omfatter produksjon, distribusjon og salg av fornybar energi, samt tilknyttede energitjenester.

Agder Energi eies av de 30 kommunene på Agder (54,5 %) og Statkraft (45,5%). Konsernet har rundt 1200 ansatte, først og fremst i Agder-fylkene, men også på Øst- og Vestlandet, samt i Sverige.

Agder Energi er landets fjerde største kraftprodusent. Årlig produserer konsernets 47 hel- og deleide kraftverk rundt 7,7 TWh fornybar energi. Agder Energi Nett eier og har driftsansvaret for regional- og distribusjonsnettet i begge Agder-fylkene, til sammen 20 600 kilometer linjer med 188 000 nettkunder.

2. Innledning

I regjeringens politiske plattform av 7. oktober 2013 varsler regjeringen at den vil legge frem "*en stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk, hvor energiforsyning, klimautfordringer og næringsutvikling sees i sammenheng*".

Agder Energi, med vår visjon om å være et ledende norsk konsern innen fornybar energi, legger stor vekt på å delta i utviklingen av kraftnæringens rammevilkår. Vi vil derfor bidra med vårt syn på viktige momenter i en helhetlig energipolitikk.

Dette handler om kraftnæringens tre viktigste bidrag til samfunnet: En økonomisk verdiskaping som er blant de største fra industrielle sektorer i fastlands-Norge, samfunnskritisk forsyning og infrastruktur, samt vårt klimabidrag til EU og landene i EU i form av fornybar energiproduksjon og balansekraft til europeisk vind- og solkraft.

3. Agder Energis innspill til energimeldingen

Norge har unike energiresurser for kraftproduksjon. Ressursene har minst tre viktige egenskaper som gir grunnlag for betydelig verdiskaping: (1) ressursene er fornybare, (2) store deler av ressursene kan lagres i vannmagasiner og (3) store deler av produksjonen er svært fleksibel. Basert på disse egenskapene kan de norske fornybare energiresursene både bidra til forsyningssikkerhet og til å redusere klimautslippene, både i Norge og i utlandet. I omstillingen til det fremtidige lavutslippssamfunnet har dermed de norske fornybare energiresursene, som gjennom mer enn hundre år har bidratt med stor verdiskaping for Norge, potensiale til å bidra med ytterligere verdiskaping i årene fremover. En helhetlig energipolitikk bør legge til rette for at kraftnæringen drives på en samfunnsmessig rasjonell måte, med rammevilkår som sikrer at det iboende økonomiske verdiskapingspotensialet som ligger i næringen, kan foredles og hentes ut.

3.1. Kraftnæringen bør behandles som en selvstendig næring som bidrar med en betydelig verdiskaping til det norske samfunnet

Kraftnæringens sentrale samfunnsrolle i Norge er og har vært å sørge for en sikker energiforsyning og utforme et kraftsystem som utvikler seg i takt med samfunnets behov. Den politiske tilnærmingen til kraftnæringen har naturlig nok vært preget av denne samfunnsrollen. I tillegg har den politiske

tilnærmingen vært preget av et omfattende offentlig eierskap og en historikk der elektrisitet primært har vært sett på som en innsatsfaktor for industri og et forbruksprodukt som skulle forsynes til lavpris. Historisk har man ikke lagt tilstrekkelig vekt på kraftnæringen som en næring som bidrar med stor verdiskaping i seg selv.

Thema Consulting Group har utført en analyse for Agder Energi basert på tall innhentet fra SSB. Analysen viser, basert på tallene fra 2010, at verdiskapingen innen produksjon, overføring, distribusjon og salg av fornybar elektrisk kraft i Norge utgjør litt over 3 prosent av fastlands-Norges verdiskaping, tilsvarende 57,2 milliarder kroner. Dette er, til sammenligning, om lag fire ganger så mye som i hele den kraftintensive industrien (om lag 16 milliarder kroner), det er nær seks ganger mer enn verdiskapingen i metallindustrien samlet (litt under 10 milliarder kroner), og om lag 11 ganger mer enn verdiskapingen i aluminiumsindustrien (om lag 5 milliarder kroner).

Kraftsektoren har 15 000 arbeidsplasser spredt over store deler av Norge, og de fleste kraftselskapene eies av kommuner, fylkeskommuner og staten. Overskudd og utbytter kommer derfor i stor utstrekning fellesskapet til gode, i tillegg til skatter og avgifter. Samlet sett bidro kraftnæringen med 39 milliarder kroner til fellesskapet i 2013.¹ Kraftnæringen danner også et viktig grunnlag for verdiskaping ved å være en viktig innsatsfaktor for annen næringsvirksomhet.

Agder Energi foreslår: en helhetlig energipolitikk skal legge til rette for en videreutvikling av norsk kraftnæring og bør ha som utgangspunkt:

- *De norske fornybare energiressursene bør forvaltes slik at de kan bidra med størst mulig verdiskaping for Norge.*
- *Energimeldingen bør anerkjenne kraftnæringen som en selvstendig næring som representerer en betydelig økonomisk verdiskaping for Norge, i tillegg til kraftnæringens samfunnsrolle som samfunnskritisk infrastruktur.*

3.2. Kraftnæringen bør videreutvikles basert på markedsprinsipper

Energiproduksjon er globalt den største kilden til klimagassutslipp. For å klare å redusere klimagassutslippene må derfor utslippene i energisektoren reduseres. Det krever en overgang fra fossil til fornybar energi, slik at ambisjonen om et fremtidig lavutslippssamfunn kan realiseres. Utfordringen med å redusere klimagassutslippene har derfor stor påvirkning på utformingen av energipolitikken.

Det finnes ulike virkemidler for å få til omstillingen til lavutslippssamfunnet. Valg av virkemidler har stor påvirkning på verdiskapingen i kraftnæringen. I dag føres en politikk som medfører stor inngripen i markedet, der støtte til fornybar energi fører til et overskudd av kraft i markedet, mens støtte til energieffektivisering samt regelverk for energimerking og energikrav griper inn i etterspørselen i markedet. Samtidig er det politiske føringer for hvem som kan sørge for tilgang til nye markeder for de norske fornybarressursene.

¹ Energi (2014), "Bidrar med 39 milliarder", artikkel s. 39, nr 06/2014

Tilbud og etterspørsel bør overlates til markedet. Men markedsfeil, som for eksempel forårsaker for store utslipp av klimagasser, bør rettes opp ved hjelp av innføring av en kvote eller en avgift. Det bør settes en riktig pris på utslipp av klimagasser. Det vil være god og effektiv klimapolitikk. Samtidig vil det bidra til å hente ut det økonomiske verdiskapingspotensialet i de norske fornybare energiressursene.

Agder Energi foreslår: regjeringens ambisjon om Norge som en foregangsnasjon innen miljøvennlig energibruk og produksjon, bør realiseres basert på:

- *Hovedvirkemiddelet på veien mot lavutslippssamfunnet bør være å sette en pris på klimagassutslipp som gir de utslippsreduksjonene som er nødvendig for å sikre en bærekraftig utvikling.*
- *Det bør være et markedsbasert system med harmoniserte rammevilkår der EU ETS er hovedvirkemiddelet i EUs klimapolitikk i dag og etter 2020.*
- *Innenfor et markedsbasert rammeverk bør norske myndigheter utnytte handlingsrommet til å styrke og løfte kraftnæringen inn i nye markeder.*

3.3. Kraftnæringen bør ha full tilgang til norske og europeiske markeder

EUs ambisjon er å redusere klimagassutslippene med 80-95 prosent innen 2050. Det krever en omlegging fra fossil energi til fornybar energi. Fornybar energi fra Norge kan bidra til å fase ut fossil energi i EU. Samtidig er EU opptatt av forsyningssikkerhet, både med tanke på sikre leveranser av energi fra stabile leverandører og med tanke på å sikre at det er tilstrekkelig kraft i perioder med lav kraftproduksjonen fra vind- og solenergi. Den norske regulerbare vannkraften kan bidra til forsyningssikkerheten i EU. Økt markedsadgang til Europa vil fremme verdiskaping i den norske kraftnæringen. Ettersom om lag 90 prosent av de norske vannkraftverkene eies av offentlige aktører, vil økt markedsadgang for fellesskapets fornybarressurser, gi økt verdi for det norske samfunnet.

EU vurderer mellomlandsforbindelser til det norske vannkraftbaserte kraftsystemet som prioriterte infrastrukturprosjekter, ut fra en vurdering av samfunnsøkonomisk nytte og bidraget til reduserte klimagassutslipp. I ENTSO-Es tiårige nettutviklingsplan (TYNDP) er det gjort beregninger som viser at mellomlandsforbindelsene fra Norge til Tyskland og Storbritannia er de mest samfunnsøkonomisk lønnsomme forbindelsene i hele Europa.² En studie utarbeidet av Thema Consulting Group indikerer at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt med flere kabler enn Statnetts to planlagte kabler til Tyskland og Storbritannia.³

Historisk har flere prosjekter blitt utviklet basert på kommersielle initiativ. NorGer-prosjektet ble utviklet til et modent prosjekt av Agder Energi, Lyse og EGL, og deretter overdratt til Statnett i 2011. NorthConnect er et prosjekt med formål å utvikle en forbindelse mellom Norge og Storbritannia. Prosjektet kan ferdigstilles i 2022. Prosjektet eies av Vattenfall, Agder Energi, Lyse og E-CO. I henhold til Statnetts nettutviklingsplan 2013 fremgår det at "Statnetts fokus i forhold til Norden og Europa er å realisere de nye planlagte mellomlandsforbindelser til Tyskland [NORD.LINK] og England [NSN],

² ENTSO-E (2014), ["Ten-Year Network Development Plan 2014 - Full Report"](#), 10. juli 2014

³ Thema Consulting Group (2012), ["Fornybarutbygging og mellomlandsforbindelser mot 2020"](#), mars 2012, Thema-rapport 2012-05

samt fullføring av Skagerrak 4 til Danmark. Statnett har ingen nåværende planer om å øke utvekslingskapasiteten utover dette."⁴ Men både NorGer og NorthConnect vil kunne realiseres som prosjekter til Tyskland og Storbritannia før 2025, dersom det er politisk ønskelig. Regjeringen pekte i regjeringsplattformen på behovet for å sikre "en god balanse mellom utbygging av ny kraftproduksjon og nye mellomlandsforbindelser, og endre energiloven slik at andre aktører enn Statnett skal kunne eie og drive disse forbindelsene." Det er nå viktig at dette følges opp for å sikre at de norske fornybare energiresursene kan gis tilgang til de markeder som verdsetter ressursene høyest. En endring av energiloven slik at andre enn Statnett vil kunne eie og drive mellomlandsforbindelser, vil bidra til å realisere flere mellomlandsforbindelser innen en kortere tidshorisont og til en konkurransedyktig pris.

Vi ser samtidig at europeiske ambisjoner om høy fornybarandel og lave klimagassutslipp fra kraftsektoren endrer og skaper nye markeder. Nye markeder og støtteordninger for effekt, balansekraft og fornybar energi utvikles og får større økonomisk betydning. Disse markedene er i dag nasjonale og regionale. Veien til en integrasjon av disse markedene er usikker, og det er en risiko for at mellomlandsforbindelser og norske regulerbare vannkraftressurser vil bli holdt utenfor disse markedene. Det er sentralt at politiske myndigheter systematisk bidrar til å sikre adgang til nye markeder for de norske fornybarressurser. Manglende markedsadgang via mellomlandsforbindelser kan true lønnsomhet og samfunnsøkonomisk nytte av mellomlandsforbindelsene, og det kan redusere verdiskapingen fra den norske kraftnæringen.

I regjeringsplattformen slo regjeringen fast at «omleggingen av energiforsyningen i Europa gir store muligheter for verdiskaping i Norge basert på våre energiresurser. Vi må utnytte de mulighetene dette gir oss, både når det gjelder eksport av energi og produkter fra norsk industri».

Som regjeringen peker på i regjeringsplattformen, så gir omleggingen av energiforsyningen i Europa store muligheter for verdiskaping i Norge basert på våre energiresurser, også når det gjelder eksport av produkter fra norsk industri. De norske fornybare energiresursene spiller en viktig rolle for norsk kraftintensiv industri som står for om lag 30 prosent av nettoforbruk av elektrisk kraft i Norge.⁵ Med et system som setter en pris på klimagassutslipp vil norske fornybare energiresurser bli mer konkurransedyktige sammenlignet med fossile energiresurser. Det er ikke realistisk at det bygges så stor utvekslingskapasitet mellom Norge og utlandet at alle flaskehalser blir fjernet. Det kan derfor også i fremtiden forventes at vi vil ha lavere priser på energi i Norge enn i våre tilgrensende markeder. Kombinert med kompensasjonsordninger for klimakostnader i energiprisen, vil det kunne være gunstig for kraftintensiv industri å satse videre i Norge. Det vil gi grunnlag for å bevare og øke etterspørselen fra kraftintensiv industri. Dermed kan verdiskapingen basert på våre energiresurser øke ytterligere.

Økt bruk av elektrisitet også i andre sektorer kan bidra til å gi nasjonale klimakutt i tråd med målet i klimaforliket. Det krever at innsatsen rettes mot konvertering bort fra bruk av fossil energi og over til bruk av fornybar energi. Kraft fra land til olje- og gassvirksomheten på norsk kontinentalsokkel, elektrifisering av transportsektoren og utfasing av oljekjeler til fordel for elkjeler, varmepumper eller

⁴ Statnett (2013), s. 106, "[Nettutviklingsplan 2013 – nasjonal plan for neste generasjon kraftnett](#)", oktober 2013

⁵ Statnett (2014), "[Nettoforbruk av elektrisk kraft, etter type og forbrukargruppe. GWh](#)", publisert: 28. mars 2014

annet kan bidra til reduserte nasjonale klimagassutslipp. Samtidig kan det legges til rette for økt etterspørsel etter fornybar energi og økt verdiskaping basert på våre fornybare energiresurser.

Det er et paradoks at økt bruk av elektrisitet i olje- og gassektoren og transportsektoren anses å bidra til å redusere Norges nasjonale klimagassutslipp, mens bruk av elektrisitet i bygg og til ulike produkter anses å gi økte klimagassutslipp. Reglene for energimerking av bygg og produkter er utformet slik at bruk av elektrisitet gir et relativt dårlig energimerke. En av Enovas målsetninger er å fremme "økt bruk av andre energibærere enn elektrisitet, naturgass og olje til varme".⁶ Reglene for energiforsyning i bygg setter krav om at "Bygning over[/inntil] 500 m² oppvarmet BRA skal prosjekteres og utføres slik at minimum 60 %[/40 %] av netto varmebehov kan dekkes med annen energiforsyning enn direktevirkende elektrisitet eller fossile brensler hos sluttbruker."⁷ Elektrisitet behandles her på lik linje med fossile brensler, men elektrisitet er kun en energibærer og forårsaker ingen direkte klimagassutslipp. Det bør derfor ikke være slik at bruk av elektrisitet "straffes" i ulike regelverk.

Agder Energi foreslår: følgende bør legges til grunn for at Norges unike fornybare energiresurser skal kunne bidra med økt verdiskaping:

- *Det norske kraftsystemet bør integreres raskere i det europeiske kraftsystemet og i de europeiske energi- og effektmarkedene.*
- *Norge bør ha en ambisjon om å realisere alle samfunnsøkonomisk lønnsomme mellomlandsforbindelser så tidlig som mulig.*
 - *Studier viser at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt med fire mellomlandsforbindelser til det europeiske kontinentet og Storbritannia innen 2023.*
- *Det må åpnes og legges til rette for at andre enn Statnett bør kunne utvikle, bygge, eie og drifte mellomlandsforbindelser.*
- *Det bør åpnes for forretningsmodeller for handel på mellomlandsforbindelser som gir størst mulig verdiskaping og som gir insentiver til at de samfunnsøkonomisk lønnsomme mellomlandsforbindelsene blir realisert.*
- *Det bør tilrettelegges for økt bruk av elektrisitet i flere sektorer, herunder industrien, petroleumssektoren, transportsektoren og byggsektoren.*

3.4. Kraftnæringen bør ha tilgang til finansielle kilder og instrumenter for å investere i lønnsomme prosjekter

Thema Consulting Group har anslått at investeringsomfanget for de lokale og regionale kraftselskapene i Sør-Norge utgjør 83 milliarder kroner fram til 2020, fordelt med 27 milliarder på nett, 9 milliarder på "smarte målere" og IKT, og 47 milliarder på produksjon. I de neste seks-syv

⁶ Enova, "[Våre mål](#)"

⁷ Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift), FOR-2010-03-26-489, Kapittel 14, III. Energiforsyning, § 14-7, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, (<http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2010-03-26-489?q=energibruk+i+bygg>)

årene skal det bare i Sør-Norge investeres om lag tre ganger så mye som i perioden 2001-2009 og fire-fem ganger så mye som i perioden 1992-2000.⁸

Årsakene til investeringsbehovet er flere: Kraftselskapene er underlagt omfattende myndighetskrav innenfor både nettvirksomhet og kraftproduksjon. Tilknytningsplikt og krav til forsyningssikkerhet for nettkundene og nye krav til sikkerhet for kraftverksdammene er å betrakte som bundne investeringer. Kraftnæringen står videre overfor større reinvesteringer/rehabiliteringer ettersom store deler av nettet og flere av kraftanleggene som ble bygget ut i utbyggingsepoken på 1960- og 1970-tallet nå har nådd sin levealder. Nye forbrukerkrav, mer desentral produksjon og innfasing av ny kraftproduksjon som har sitt utspring i elsertifikatmarkedet, forutsetter store investeringer både i produksjon og investeringer i strømmettet. Dette forsterker kapitalutfordringen.

Samtidig svekkes kraftprisene på grunn av store endringer i det nasjonale og internasjonale kraftmarkedet. Lavere kraftpriser gir lavere kraftinntekter, og mindre kapital tilgjengelig til å foreta investeringer. Kraftnæringen har et omfattende offentlig eierskap gjennom staten, fylkeskommuner og kommuner. Gjeldende lovgivning legger til grunn at det offentlige eierskapet til større vannkraftverk skal være på minst 2/3. De kommunale og fylkeskommunale eierne er sjelden i posisjon til å bidra med kapital til kraftnæringen, selv om det er til lønnsomme investeringer. Gjeldende lovgivning medfører da at for flesteparten av energiselskapene kan det ikke forventes at eierne har kapital til å finansiere investeringer, samtidig som lovgivningen er med på å bremse tilførsel av privat kapital til kraftnæringen. For nett er det ingen grenser for tilførsel av privat kapital eller privat eierskap, men i praksis har dette kun skjedd i begrenset omfang.

Investeringer i kraftintensiv industrivirksomhet har i sin natur tilsvarende langsiktige perspektiv som investeringer i kraftproduksjon, og behov for samme forutsigbarhet. Regjeringen uttaler i regjeringsplattformen at den vil *"sikre at industrielle eiere av vannkraft, innenfor dagens konsolideringsmodell, kan ivareta sitt behov for forutsigbar krafttilgang også i fremtiden"*. Det vil være en fordel for alle parter at det i større grad også legges til rette for at industrien kan øke sine eierposisjoner i større vannkraftverk.

Investeringsbehovene og prisutviklingen har skapt et kapitalbehov som fordrer nytenkning fra eierne. Det er i den sammenheng en stor utfordring at de fleste kraftselskapene er eid av kommuner og fylkeskommuner som i det store og det hele har liten mulighet til å bidra med kapitaltilførsel til selskapene.

⁸ Thema Consulting Group (2012), ["For store oppgaver, for lite penger? - Kan restrukturering bidra til å løse investeringsutfordringen for kraftbransjen i Sør-Norge?"](#), februar 2012, Thema-rapport 2012-03

Agder Energi foreslår: følgende innspill kan bidra til å løse kraftnæringens kapitalutfordring:

- *Stortingsmeldingen bør adressere det betydelige kapitalbehovet kraftnæringen står ovenfor og det offentlige eieransvaret for å finne løsninger.*
- *Det bør vurderes å gjøre endringer i skatte- og avgiftsregimet for kraftnæringen.*
- *Det bør vurderes etablering av et statlig investeringsfond eller lignende løsninger som kan gi tilgang til nødvendig kapital.*
- *Det bør vurderes endringer i regelverk knyttet til eierskap i kraftselskaper som har produksjon. Endringene bør tilrettelegge for privat eierskap og kapitaltilgang i morselskapene samtidig som de tilrettelegger for gode industrielle løsninger knyttet til den underliggende produksjonsvirksomheten.*

3.5. Kraftnæringen bør restruktureres for å møte fremtidens krav til kapital, kompetanse, internasjonalisering og effektivisering

Effektivitet handler både om robuste selskaper og om virksom konkurranse. Kraftnæringen er, med om lag 330 selskaper innenfor kraftnett og kraftproduksjon, ikke robust nok strukturert til å løse utfordringene man står ovenfor i årene som kommer.

Fragmenteringen har sin opprinnelse i at kommunene i Norge på begynnelsen av 1900-tallet ble gitt ansvaret for den alminnelige kraftforsyning, og at mange kraftverk i ulike deler av landet ble etablert i tilknytning til lokal industrialisering. Helt fram mot 1960 var det over 800 e-verk i Norge.

Siden den gang har det vært to store restruktureringsrunder i norsk kraftnæring:⁹

Politisk drevet restrukturering 1950-1990: Restruktureringen i denne perioden fulgte i første omgang som en konsekvens av de omfattende kommunesammenslåingene på 1950- og 1960-tallet. Derrest, fra slutten av 1960-tallet og tidlig på 1970-tallet kom det flere store nasjonale grep - Konesjonsloven av 1969, innføring av Samkjøringen i 1970 og nye regler for statsstøtte i 1972. Dette tvang fram en ny restruktureringsrunde, og reduserte antall e-verk til om lag det halve.

Markedsdrevet restrukturering med statlig tilrettelegging: Den nye energiloven som kom i 1990/1991, innledet en periode med markedsdrevet restrukturering. Det fant sted en rekke fusjoner, men nå gjennom frivillige strukturelle prosesser. Driverne i restruktureringen var særlig etableringen av et kraftmarked og et nytt og krevende nettreguleringsregime. De politiske myndigheter tilrettela imidlertid også for denne restruktureringen ved å gi Statkraft en aktiv rolle og økonomiske ressurser til å fremme konserndannelser i et fragmentert landskap av kommunale kraftselskaper. Et av de viktigste motivene var å etablere robuste, offentlig eide enheter innen definerte regioner av en viss størrelse som effektivt kunne håndtere de langsiktige utfordringer og investeringsbehov energisektoren stod ovenfor. Etableringen av de større regionale kraftkonsernene som for eksempel

⁹ Thema Consulting Group (2012), "[For store oppgaver, for lite penger? - Kan restrukturering bidra til å løse investeringsutfordringen for kraftbransjen i Sør-Norge?](#)", februar 2012, Thema-rapport 2012-03

BKK, Agder Energi, Lyse Energi, Eidsiva Energi, Hafslund og Skagerak Energi er et resultat av frivillige strukturelle prosesser i denne perioden.

Etter den siste restruktureringen har kraftnæringen i det store og hele stivnet i den strukturen som var på plass tidlig på 2000-tallet. Hovedårsaken til dette er trolig at perioden frem til 2010 var en høstingsfase for kraftnæringen og kraftselskapenes eiere. Dermed var det heller ikke et følt behov for videre konsolidering hos eiere og ledere.

Tiden er overmoden for en ny runde med restrukturering for å skape selskaper som er robuste nok til å møte de kommende investerings- og utviklingsbehov. Reiten-utvalget har tatt fatt i denne problemstillingen på nettsiden. Utvalget har vært opptatt av å redusere antall grenseflater og beslutningstakere i kraftnettet. Selskapene selv må foreta vurderinger rundt sammenslåinger, men konsolidering på nettsiden vil kunne bidra til å bedre effektiviteten i næringen.

Dette behovet gjelder imidlertid ikke bare på nettsiden, men i hele kraftnæringen. Vi vil minne om at mange av nettselskapene og produksjonsselskapene er forankret i nær et halvt hundre vertikalt integrerte konserner. Restrukturering på nettsiden handler derfor også om en restrukturering der de vertikalt integrerte konsernene bør være byggesteiner. Fusjoner og industrielle allianser vil skape mer robuste selskaper, og samtidig bidra til mer effektiv produksjon og distribusjon av kraft.

Det ligger en betydelig samfunnsøkonomisk verdi i etableringen av en gjennomgående eierstruktur i det enkelte vassdrag. Lik eierstruktur i sammenhengende vannstrenger vil bidra til høyere verdiskaping og en bedre ivaretagelse av samfunnspålagte oppgaver som relaterer seg til for eksempel forsyningssikkerhet, flomsikring og lokale miljøutfordringer. Det kan som eksempler nevnes at tre større kraftselskaper har eierposisjoner til kraftanlegg i Otravassdraget, fire større kraftselskaper har eierposisjoner til kraftanlegg i Arendalsvassdraget osv. (småkraft ikke medregnet). Tilsvarende struktur finner man over store deler av Norge.

Den nåværende næringsstrukturen fremmer heller ikke virksom konkurranse, og dermed heller ikke effektivitet. Et forenklet bilde er som følger: Statkraft er i en egen divisjon når det gjelder volumet i norsk kraftproduksjon nasjonalt. Et godt stykke bak Statkraft har man en mindre gruppe regionale kraftkonsern, og et langt stykke blant disse igjen finnes et betydelig antall mindre kraftselskaper. Markeder med virksom og god konkurranse kjennetegnes normalt av et aktørbilde med større jevnbyrdighet mellom flere aktører som er i stand til å utfordre hverandre, noe som igjen bidrar til ytterligere bransjeutvikling. Å bygge flere sterke kraftselskaper vil derfor bidra til økt konkurranse, økt effektivitet og flere aktører som kan være med å videreutvikle kraftnæringen slik at den er rustet til å møte de muligheter og utfordringer fremtidens kraftforbruk vil by på. Flere større, mer robuste konsern i kraftnæringen vil øke investeringsevnen, forbedre koordineringen av samfunnskritisk virksomhet, gi mer effektiv ressursutnyttelse og virksom konkurranse.

Det er ikke ønskelig med en politisk vedtatt restrukturering i kraftnæringen. Restruktureringer bør være markedsdrevne og eierstyrte. Det er forholdene i markedet som etter vår mening tilsier en ny

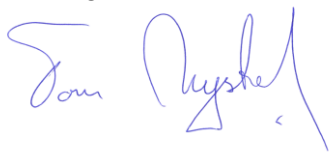
restrukturingsrunde. Samtidig er det eierne, i stor grad offentlige aktører under politisk styring – kommuner, fylkeskommuner og staten, som bør drive fram en slik prosess, ikke i egenskap av å være politikere, men i egenskap av å være eiere.

I regjeringsplattformen uttales det at regjeringen vil *"styrke forsyningssikkerheten og øke robustheten i kraftleveransene i Norge"* og *"legge til rette for en strukturendring"*.

Agder Energi foreslår: følgende innspill kan legge til rette for en fornuftig strukturendring i kraftnæringen:

- *Det bør pekes på betydningen av at de offentlige eierne gjennom sine eierposisjoner tilrettelegger for å skape sterkere selskaper.*
- *Det bør tilrettelegges for en restrukturering der det etableres flere større, mer robuste og mer konkurransedyktige regionalt forankrede kraftselskaper, til fordel for samfunnet og forbrukeren.*

Vennlig hilsen,

Tom Nysted, konsernsjef i Agder Energi